

Δρ. Αντώνης Ζαΐρης

ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΚΥΠΡΟΥ

«Οι ελληνικές επιχειρήσεις θα γίνουν πιο ανταγωνιστικές μέσα από συγχωνεύσεις και συνεργασίες»

Σχεδιασμός πλάνου ανάπτυξης πενταετίας με έμφαση στην καινοτομία, αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων, ενσωμάτωση του ψηφιακού μετασχηματισμού στην κουλτούρα και επαναπροσδιορισμός της σχέσης με την κοινωνία. Μαζί με την αύξηση της ανταγωνιστικότητας μέσω συνεργασιών και συγχωνεύσεων, αυτές είναι οι προτεραιότητες για τις επιχειρήσεις που προσβλέπουν σε ηγετική θέση, στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης του τοπίου της πραγματικής οικονομίας στην εποχή του covid.

Σύμφωνα με τις πρόσφατες προβλέψεις, οι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης εκτιμούν ότι η χώρα μας θα κινηθεί με ρυθμό ανάπτυξης πάνω από 7%, ιδιαίτερα μετά την επαναξιολόγηση των προβλέψεων ένεκα του 16,2% του β' τριμήνου.

Τι σημαίνει αυτό για την πραγματική οικονομία και πώς τρεντίζεται να προετοιμαστούν οι επιχειρήσεις για την ανάπτυξη που έρχεται

Οι ενδείξεις είναι ενθαρρυντικές και αποκαλυπτικές θα έλεγα τόσο για την πορεία της Ελληνικής οικονομίας όσο και της αγοράς.

Οι επιδόσεις του ΑΕΠ του 2ου τριμήνου +16,2% είναι κατ' αρχάς μεγαλύτερες του μέσου όρου στην ευρωζώνη +14,3% σε ετήσια βάση. Με τη συνδρομή του τουρισμού που αναμένεται να είναι εντυπωσιακή αλλά και της λειτουργίας της αγοράς όπου θα υπάρξει αποσυμπίεση

της ζήτησης, αυτό θα οδηγήσει σε έναν πραγματικό ρυθμό μεγέθυνσης στα τέλη του 2021 που θα υπερβεί τη συγκρατημένα εκτίμηση του αρχικού 3,6% του Υπουργείου Οικονομικών και με βάση αναθεωρημένες εκτιμήσεις είναι δυνατό να ανέλθει στο 7,5% αφού πρόκειται να ενισχυθεί το ΑΕΠ κατά 12% το 3ο τρίμηνο και κατά 5,5% το 4ο τρίμηνο. Αλλά και με βάση έγκυρες προβλέψεις διεθνών οίκων αξιολόγησης που μιλούν για αύξηση άνω του 6%.

Για να μιλήσουμε με νοήματα η συνολική καταναλωτική δαπάνη αυξήθηκε το 2ο τρίμηνο του 2021 κατά 12,1% σε σχέση με το αντίστοιχο του 2020. Η μεγάλη αύξηση προήλθε από την ιδιωτική κατανάλωση (13,2%) και τη δημόσια κατανάλωση (6,1%). Επίσης η αύξηση των ακαθάριστων Επενδύσεων παγίου κεφαλαίου κατά 12,9%, των εξαγωγών 22,6% συγκρινόμενα πάντα με το 2ο τρίμηνο του 2020. Όσον αφορά την προετοιμασία των επιχειρήσεων επειδή αναμένεται, και λογικό είναι μετά από κάθε κρίση, να συμβεί αναδιάρθρωση του τοπίου της πραγματικής οικονομίας. Όσον αφορά μερίδα και κερδοφορία συνιστώνται τα εξής: Πρώτον, σχεδίαση στρατηγικού πλάνου ανάπτυξης πενταετίας με έμφαση στην καινοτομία και διαφοροποίηση. Δεύτερον, αναβάθμιση δεξιοτήτων των εργαζομένων με πραγματική διαρκή κατάρτιση μέσω συγκεκριμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης. Τρίτον, ενσωμάτωση ψηφιακού μετασχηματισμού στις καθημερινές δράσεις της Επιχείρησης και κυρίως στην κουλτούρα τους και Τέταρτον, αναζήτηση τρόπων καλύτερης προσέγγισης και γεφυροποίησης σχέσεων επιχειρήσεων και κοινωνίας.

Ένα από τα βασικά προβλήματα που έχει ανακύψει από την πανδημία στην οικονομία, όπως άλλωστε και κάθε κρίση, είναι η ανασφάλεια. Οι διοικήσεις των επιχειρήσεων και οι οικονομικές διευθύνσεις είναι διοικητικές και στην πλειονότητά τους ακόμα αναζητούν το κατάλληλο επιχειρηματικό πλάνο προς την ανάπτυξη και την κερδοφορία, μέσα σε ένα περιβάλλον αβεβαιότητας. Τι χρειάζεται να πράξει η πολιτεία κατά τη γνώμη σας για να ανατραπεί αυτό το κλίμα;

Το ζήτημα της ανασφάλειας των εργαζομένων είναι κεφαλαιώδες και πολυεπίπεδο. Ανασφάλεια που σχετίζεται με την προσαρμογή στις νέες απαιτούμενες δεξιότητες εργασίας που κρειάζονται υψηλού βαθμού εξειδίκευσης αλλά και ανασφάλεια που σχετίζεται με τις ίδιες τις θέσεις εργασίας. Σε αυτή ακριβώς τη φάση είναι ευθύνη της επιχειρηματικής κοινότητας της χώρας να αντιμετωπίσει το ζήτημα μέσα από ειδικά προγράμματα ενθάρρυνσης που θα καθιστάσουν σε ένα βαθμό τη φοβία και ανασφάλεια των εργαζομένων καθώς και την επενδυτική στάση σε προγράμματα ενταξης στο νέο απαιτητικό ψηφιακό περιβάλλον εργασίας.

Η συνολική καταναλωτική δαπάνη αυξήθηκε το 2ο τρίμηνο του 2021 κατά 12,1% σε σχέση με το αντίστοιχο του 2020

Η διστακτικότητα των επιχειρήσεων και των Οικονομικών Διευθύνσεων προς το πλάνο ανάπτυξης και κερδοφορίας σε περιβάλλον αβεβαιότητας, που μην κρυβόμαστε θα εξακολουθήσει να υπάρχει, είναι δυνατόν να αρθεί με δύο τρόπους: αφενός, με αντικειμενική ανάγνωση, ερμηνεία και επεξεργασία της υπάρχουσας κατάστασης, διατύπωσης υποθέσεων και στρατηγικών σεναρίων όπου θα επικρατήσει το σενάριο εκείνο που θα ανταποκρίνεται με ρεαλισμό στα νέα δεδομένα του κλάδου και της αγοράς αριστερό, με σχεδίαση και προώθηση προϊόντων που δεν διαθέτουν απλά ανταγωνιστικό πλεονέκτημα αλλά διαθέτουν και το στοιχείο της ικανής ανταγωνιστικής εμπορευσιμότητας στο πεδίο της διεθνούς αγοράς, καθώς μόνον έτσι θα διασφαλισθεί ικανοποιητική διείσδυση και αξιοσημείωτα επίπεδα κερδοφορίας που θα επιτρέψουν ανάληψη νέων επενδυτικών πρωτοβουλιών που αφορούν το «κτίσιμο» του εξήκτου εθνικού branding. Αν θελήσουμε να αναφερθούμε στην εμπλοκή της Πολιτείας αυτή θα ήταν

σε πολύ συγκεκριμένα πράγματα που αφορούν την άρση της γραφειοκρατίας στο ζήτημα ίδρυσης και λειτουργίας των Επιχειρήσεων ή ακόμα στην υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων που η κατάσταση είναι ανυπόφορη. Επίσης στο ζήτημα απονομής δικαιουσύννης που σχετίζεται άμεσα με τις νέες επενδύσεις. Όλα αυτά βεβαίως τα συζητούμε δυστυχώς τα τελευταία 40 χρόνια.

Ποιο είναι το μεσοπρόθεσμο outlook της Ελληνικής οικονομίας; Τι θα πρέπει να έχουμε καταφέρει ως χώρα μέσα στα επόμενα πέντε χρόνια και τι θα σημαίνει αυτό για τις επιχειρήσεις;

Αυτό που θα πρέπει να έχουμε καταφέρει σε μεσοπρόθεσμο βάση δηλαδή τα άμεσα επόμενα χρόνια είναι η επίλυση των διαρθρωτικών προβλημάτων της Οικονομίας που έχουν άμεση σχέση, αντανακλών και επηρεάζουν τη λειτουργία των Επιχειρήσεων. Όσον αφορά λοιπόν τα διαρθρωτικά προβλήματα έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής: Πρώτον, οι εξαγωγές μας εστιάζονται σε τομείς που είναι ιδιαίτερα επηρεαζόμενοι σε κλιματικές μεταβολές, πανδημικές κρίσεις π.χ. ο τουρισμός, η ναυτιλία, οι κρουαζιέρες κ.ά. Η μονοθεματική αυτή προσέγγιση πρέπει να αλλάξει και να γίνει στροφή και στον αγροτοδιατροφικό τομέα αλλά και στους τομείς υψηλής τεχνολογίας με συμμετοχή εξήκτου startup επιχειρήσεων. Σημειώτων ότι οι καθαρές εξαγωγές είχαν αρνητική συνεισφορά 1,2 ποσοστιαίες μονάδες στη μεταβολή του ΑΕΠ 2ου τριμήνου του 2021 λόγω αύξησης των εισαγωγών. Συγκεκριμένα το πρώτο εξάμηνο οι εξαγωγές άγγαξαν τα 22,11 δις ευρώ, οι εισαγωγές τα 34,5 δις με αποτέλεσμα το έλλειμμα να διαμορφωθεί στα

12,38 δις ευρώ. Δεύτερον, το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων που όμως χαρακτηρίζει όλους τους κλάδους της οικονομίας όπως την μεταποίηση, το εμπόριο και τον τουρισμό, συνιστά κατακερματισμό του παραγωγικού ιστού της οικονομίας και πολλαπλά εμπόδια στη σύναψη μεταξύ τους συνεργασιών, κάτι που έχει αρνητικό αντίκτυπο στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας. Το νέο πανδημικό περιβάλλον με την ενίσχυση του προστατευτισμού, τη δυσκολία πρόσβασης στο τραπεζικό σύστημα για εξασφάλιση ρευστότητας αλλά και την αλλαγή στο εργασιακό περιβάλλον προκαλεί επιπλέον εμπόδια στη μικρή επιχειρηματικότητα. Αυτό που χρειάζεται στην πράξη είναι η χρηματοδότηση επενδύσεων τεχνολογικής αναβάθμισης σε όλα την αλυσίδα αξίας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και η ενθάρρυνση μεταξύ τους συνεργασιών και συνεργασιών ώστε να έχουν τη δυνατότητα να αντιμετωπίσουν με αξιόσεις τις προκλήσεις της επόμενης μέρας.

Σημειώτέον ότι το 90% των μικρομεσαίων επιχειρήσεων απασχολεί μέχρι 10 εργαζόμενους, ενώ αριθμητικά οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι το 99,9 του συνόλου των επιχειρήσεων.

Τρίτον, παρά την αναμενόμενη έκρηξη της ανάπτυξης τα δίδυμα ελλειψματα όπως το δημοσιονομικό και το εμπορικό συνεχίζουν να απειλούν την οικονομική ευταξία καθώς διογκώνουν το δημόσιο χρέος, το οποίο παραμένει ανυπέβλητο στο 205% του ΑΕΠ. Η επιχειρηματολογία δε του τύπου ότι το 75% διακρατείται από θεσμούς και δεν υπόκειται στις συναλλαγές των αγορών είναι ισάριθμη καθώς τα ελλειμματικά ομολογα λόγω διακράτησης από τους

θεσμούς να επιστραφούν στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Ως εκ τούτου η έμφαση πρέπει να δοθεί στις μεταρρυθμίσεις, στις εξαγωγές μέσω ενίσχυσης της εξωστρέφειας και στις εξυπνες επενδύσεις μέσω διευκόλυνσης του περιβάλλοντος, που θα συνδράμουν στην αντιμετώπιση των ελλειψμάτων και στην αναγέννηση της οικονομίας και Τέταρτον, το παγκόσμιο αναμενόμενο ποσοστό ανάπτυξης μετά την πανδημία σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΛΑ αναμένεται να διαμορφωθεί στο 5,6% έως 5,8% αλλά με μεγάλα ρίσκα ανισοτήτων καθώς είναι βεβαίο ότι ένα μεγάλο μέρος του παγκόσμιου πληθυσμού δεν θα επιστρέψει στα προ κρίσης επίπεδα για μεγάλο χρονικό διάστημα. Με πιθανές νέες μεταλλάξεις του ισού είναι δυνατόν να τρωθεί η αυτοπεποίθηση των αγορών με συνέπεια το κλείσιμο πολλών επιχειρήσεων, το δε ρίσκο του πληθωρισμού με συνεχιζόμενη μειωμένη προσφορά εντάξει περαιτέρω τις ανισότητες.

Σκεπτικά με τις ανισότητες είδαμε ότι η Οικονομία του Νότου στην Ε.Ε λόγω εξάρτησής τους από τουρισμό αλλά και του πληθωρισμό μακρών επιχειρήσεων, υπέστησαν βαρύτερο πλήγμα κατακρίνισης του ΑΕΠ τους το 2020. Αλλά επίσης και ο μεγάλος αριθμός εργαζομένων στην εστίαση λόγω υψηλής ανεvidεκτητής εργασίας θα οδηγήσει σε περαιτέρω διεύρυνση εισοδηματικών ανισοτήτων, φτώχειας και ανισοκατανομής πλούτου.

Όλα αυτά βεβαίως αγγίζουν και θα επηρεάσουν άμεσα και τη χώρα μας που θα πρέπει να λειτουργήσει συμπεριληπτικά ως προς το μέγιστο της κοινωνικής πολιτικής που θα εφαρμοστεί και κυρίως πώς αυτό θα το συνδέσει με την οικονομική πολιτική.

Τι είδους επενδύσεις θα προτείνετε σε έναν Οικονομικό Διευθυντή για τα επόμενα χρόνια; Είναι το Ταμείο Ανάκαμψης πανάκεια για τις επιχειρήσεις; Σε τι χρειάζεται να επενδύσουν για να επιβιώσουν και να αναπτυχθούν στα εποχή του covid και του digital;

Η ορθολογική αξιοποίηση των πόρων του πακέτου του Ταμείου Ανάπτυξης θα αποδειχθεί εξαιρετικά ωφέλιμη για την πραγματική οικονομία. Η κατονομή των 32 δις προβλέπει επωφελητικές της τάξης των 19,4 δις ευρώ που δαπανά ύψους 12,4 δις που θα προσελατσουν επιπλέον 12,5 δις ιδιωτικές επενδύσεις. Στο ερώτημα σας θα πρότεινα επενδύσεις που σχετίζονται με την πρόσιμη μετάβαση αφού εκεί θα διατεθούν 6,2 δις (το 38% των επωφελησιών) ή την ψηφιακή μετάβαση που θα διατεθούν 2,1 δις (13% των επωφελησιών). Επιπρόσθετα για απασχόληση, δεξιότητες, κοινωνική συνοχή θα διατεθούν 4,1 δις, για δε ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμό της οικονομίας προβλέπονται 4 δις ευρώ. Στα ποσά αυτά προστίθενται και άλλα 5 δις του React EU αλλά και του προγράμματος Αγροτικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης. Με την πρώτη εκταμίευση των 4 δις ευρώ η Κυβέρνηση θα πρέπει να επιταχύνει και να προτεραιοποιήσει την απορρόφηση των πόρων που αφορούν συγκεκριμένα έργα προς υλοποίηση.

Όσον αφορά τέλος το θέμα των digital προκλήσεων της εποχής μας αυτές υπάρχουν από επιταχυνθέντων λόγω covid και δημιουργήσαν προφανώς νέα δεδομένα φέρνοντας επαναστατικές αλλαγές και ανατροπές σε ένα νέο παράδειγμα επιχειρηματικότητας που θα ανακύψει και που πηγή υπεραξίας δεν θα είναι ούτε η διαδικασία και χρονική διάρκεια παραγωγής ενός προϊόντος ούτε η συμμετοχή των συντελεστών παραγωγής, αλλά η αποτίμηση του δημιουργικού χρόνου ενασκόλησης για τη σύλληψη μιας καινοτομίας.

Αυτό λοιπόν που έχει στη νέα ψηφιακή εποχή αξία είναι η εξυπνη διαφοροποιημένη καινοτόμα ιδέα, το άλλο και ευρύς στοχασμό που δημιουργεί ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Αυτό οφείλουν να αναζητήσουν οι επιχειρηματίες νέας γενιάς και εκεί θα πρέπει να κατευθύνουν πόρους και να σχεδιάσουν στρατηγικές.

Η ορθολογική αξιοποίηση των πόρων του πακέτου του Ταμείου Ανάπτυξης θα αποδειχθεί εξαιρετικά ωφέλιμη για την πραγματική οικονομία